

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 11.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az antiszemita sajtó.

Az antiszemita sajtó kétféle. Van olyan, melynek munkásai abból a táborból kerülnek ki, a hol minden áron forradalmat kívánnak, és a mely folytonosan lesben áll, vajjon melyik áramlathoz, melyik párthoz csatlakozzék, hogy a kívánt célját megvalósíthassa. De van aztán egy másik élélményes tára is az antiszemita sajtónak. Értjük e másik tábor alatt azokat az egyéneket, kik jó pénzért a klerikális és feudális párt uszályhordozóinak beállottak és miután ennek a pártnak politikai tradíciójához tartozik időnkint rátámadni a zsidóra, ez irodalmi bérenczek úgy rójják le kötelességüket, hogy a rágalom és hazugság legkörmönfontabb gyalázatoságait szórják a zsidók fejére.

Ez alkalommal az utóbbiakkal akarunk foglalkozni, mert egy idő óta ismét szörnyű vehemenciával támadtak reánk — nem tudjuk miért — talán elfogyott a szénájuk és most új takarmányt akarnak kiérdemelni gazdáiktól.

Magyarországon csak egy olyan lap létezik, mely e dicső feladatnak szentelte magát és ez az egy lap: a »Magyar Állam.« Esti órákban jelenik meg, mikor a setétség egyéb demonjai is el szokták hagyni rejtékhelyeiket. A lap élén Lonkay ur áll; ő a nevezett lap szerkesztője, aki úgy forgatja szeméit, mikor zsidóról beszél, mint az apáca, mikor egy huszárkáplár szerelmi kalandjait emlegetik.

De ez még hagyján. Ha ennél egyebet nem tenne, sohase foglalkoznánk vele. Lonkay urnak azonban más kedvtöltései is vannak. Lapja minden számában legalább is ötvenszer emlékezik meg a »zsidó sajtóról«, a »zsidó csalókról«, sőt vannak napjai, mikor a zsidókat valóságos ördögöknek festi le jámbor olvasói előtt.

Ezzel az eljárással szemben, azt hisszük senki sem fogja rossz néven venni tőlünk, ha védelmünkre — a zsidó magyarok védelmére és egyet mást elmondunk, a mit Lonkay ur és az ő patronu-

sai nem igen szívesen fognak ablakukba tenni.

Első sorban azt a kérdést akarnók tisztába hozni, vajjon mi joggal rántja ő le a zsidó sajtót, mi joggal nevezi ő el a zsidó sajtót erkölcsmentelyező néprontásnak, ő, a ki bevallott bérencze a klerikális és feudális törekvéseknek?

Azt kérdezzük: szabad-e neki így nyilatkozni a »zsidó sajtóról«, a melyről mindenki tudja, hogy a szabadelvi eszméknek legtántorithatatlanabb zászlóvivője?

Mit akartak és mit akarnak a klerikális és feudális párt egyesült középkori lovagjai és mit igyekeznek kivívni a szabadelvűség és a kulturális haladás előharczosai?

A klerikális és feudális párt mindig ellensége volt a népnek, melynek fizetni, dolgozni és aztán — hallgatni kellett. Kossuth Lajos a felülmulhatatlan népbarát volt az, aki a népet e párt évszázados nyügétől felszabadította. Magyarország legnagyobb patriotái működtek közre e párt zsarnokságának megtörésén. A feudális párt, melynek Lonkay ur egyik zsurnalisztikai szószólója azt tartja, hogy az ember csak a bárónál kezdődik, a nép pedig pusztá barmokból áll, igavonó barmokból, melyeket a gondviselés csak azért teremtett, hogy legyenek a feudális uraknak munkabíró rab-szolgái.

Ezek a nézetek képezik még most is a feudálisok politikai és társadalmi eszméinek alapját és ezen nézetek megvalósításán, érvényesítésén dolgoznak mindnyájan, kik e táborhoz tartozóknak vallják magukat.

Ilyen körülmények közt, kérjük: vajjon ki lehet hivatottabb a nép érdekeinek képviselésére, a feudális avagy a zsidó sajtónak elnevezett szabadelvű zsurnalisztika?

Igaz, hogy szabadelvű lapok munkatársai között számos zsidó felekezeti író található. De mi következik ebből? Bizonyára nem az, hogy a zsidó írók a nép erkölcsét megrontják. Mert ha van

író, a ki tollával a szép és nemes erkölcsök szellemét kiirtja, és helyette a butaságot és erkölcsatlenséget terjeszteni törekszik, az bizonyára nem szabadelvű zsidó író, hanem az, aki annak a kor-szaknak visszaidézését kívánja, mikor a feudális urak a nép kebléből a közerkölcsiség iránti érzék legutolsó szikráját is kioltották és a szegény népet még a primae noctis jussától is megfoszták.

Hát hol lehet itt fellelni azt az önök által oly sokszor hangoztatott morált, melyet a zsidó sajtó állítólag lábbal tipor?

De nemcsak az erkölcsöket, hanem a vallást is önök ássák alá és nem mi, kik a szabadelvű sajtó napszamosai vagyunk. Igenis önök, kik a zsidókat lépten nyomon rágalmazzátok és tisztességét, becsületét a sárba rántjátok.

A ki antiszemitizmust hirdet, az istenkáromlást követ el, mert meggyalázza Krisztus és apostolainak származását, kik mindannyian szemiták voltak, sőt a szemita szokást, a szemita nyelvet, a szemita imákat mind hamisítatlanul fentartották egész a sirig. Vagy lehetséges-e, hogy a nép a zsidó Mariát, Józsefet, Petrust és Paulust tisztelje, mikor önök folytonosan azt hangoztatják, hogy a zsidó ilyen meg amolyan gazember?

A »Magyar Állam« szerkesztőjének a bibliát ismeri ie kellene, és ha ismeri kétszeres istentelenséget követ el, mikor a szemitákat bántja, mert káromlásai a kereszténység alapját, törzsökét ássák alá.

De mindezt Lonkaynak hiába mondjuk. Nem is neki szól e leczke, hanem azoknak, kik lapját

szubvencziókkal támogatják, hogy ilyen istentelenségeket terjeszthessen Lonkay ur javíthatatlan, neki vallási és erkölcsi tekintetei nincsenek. Mi tehát arra a veszedelemre, a mi abból a vad zsidógyűlöletből fakadhat, csak azokat akartuk figyelmeztetni, kik a vallást nem megsemmisíteni, hanem fentartani akarják.

Argus.

Mi tevők legyünk?

A magyarországi zsidóság ma egy mindenfelől megtámadott, szétválasztott és vezetés nélküli nyájnak képét nyújtja. Hogy ezen állapot politikai, felekezeti és társadalmi de sőt közgazdasági tekintetben is egyaránt káros és elszomorító, azt mindnyájan érezzük. Soha se hittük volna, hogy a »szabadság, egyenlőség és testvériség« igéivel megindult 48-iki forradalom az alkotmány visszaállítása és az emancipationális törvény után idáig jussunk.

Hogy az antisemitizmusnak minők a főrugói, az iránt már teljesen tisztában vagyunk: kenyéririgység, vad türelmetlenség és fosztogatási gonosz vágy biz azok — és kik az antiszemitizmus vezetői és terjesztői? Elég őket kissé közelebbről megtekinteni és minjárt tudjuk, hogy erkölcsi értékek, mennyit nyom. A zsidóság közt vannak kétségkívül, jellemgyöngye, sőt bűnös egyének; de mely felekezet és osztályban nincsenek? bármily vallásu és állásu öt ember legyen is csak együtt, már akkor sem mondhatjuk mindig, hogy becsület dolgában valamenyi kifogástalan. A középkori vak fanatizmus kegyetlenül bánt el a zsidókkal, és az é v e z r e d e s martyrium és nyomoruság nem csoda, ha megviselte őket. Hogy csak

TÁRCZA.

Tanulmányok.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Közli: *Velencei Lajos.*

IX.

Ugyanez időből merítve az anyagot írta E ö t v ö s „Éljen az egyenlőség“ cz. vigjátékát, mely mulatságosan tünteti ki a politikai egyenlőség elvi hirdetőinek gyakorlati következtelenségeit.

Ezzel elérkeztünk közvetlen az emancipáció koráig. Országgyűlési képviselők falhasználják az alkalmat zilált pénzviszonyaink rendezésére. Pénzt vesznek fel a zsidótól, azon jó kecsegtetés fejében, hogy ők is majd a javaslat mellett szavaznak; de nem mindenki ért ezzel czélt.

Igy látjuk V a c h o t „O r s z á g g y ű l é s i s z ó l l á s“ cz. vigjátékában Schlosberger uzsorást, ki mit se törődik ez emancipációval, s gondolja, ha győz is a javaslat, akkor is csak ép úgy meg lesz vetve a zsidó, hátrorozottan követeli az adósságot.

A zsidók megkapták egyenjogóságukat, állapotuk javulni kezdett, más felekezetbeliekkel is jó lábon álltak már, s ezt szépen látjuk festve L u k á c s y n a k »A z i s t e n k e z e« cz. népszínművében. Az öreg parasztgazdak nem igen hajlanak a munkára, szivesebben elbeszélgetik az időt a korcsmában. Kedvelik annak gazdáját, az is mindent megtesz kívánságuk szerint, s ha már kissé mámorosok, még jó barátaivá is lesznek. Lipi, a zsidó korcsmáros, felcsapott új földesurnak, megvette Kányi András nemesi fundusát és kuriáját.

Van most öröm az öregek közt! Megitták Lipivel az áldomást, vállukra kapták s így hordozzák körül a faluban kiáltva:

»Éljen Lipei! Éljen az árendás!«

De már ő is kezdi ezt sokalni, kéri az öregeket:

„Jul van! Köszönöm, csakh thegyenekh már le a lábumra, nem szeretekh nyereg nélkhül lovagolni!“

Leteszik, körülnézi magát, megtapogatja minden tagját: »Jubban megviseltek, mintha megvertekh volna.«

Az oda gyülekezett józanabb férfiak szinte megbotránkoztak az eseten, mondják Lipinek, hogy neki lehetett volna több esze is; mire ő nagy haraggal felkiált:

a száműzetés is mily makvirágokat szül, azt volt szerencsém a magyar emigráció tagjai közt látni.

Egészben a zsidóság az állammal és nemzettel szemben mindent megtett, a mit tőle követelni lehetett, sőt mondhatni, hogy polgári jogosultságának rövid idejét tekintve, az ország érdekeinek fejlesztésében erejét és tevékenységét csodálatosan érvényesítette, a jogokban kevés része volt és van, míg hazafiúi kötelességeinek és a busásan rárótt terheknek mindenkor eleget tett, és nem csak nyelvben, de testestől-lelkestől magyarrá lett, magyarrá — daczára a kitagadásnak: Felesleges lenne még tovább bizonyítani, hogy a zsidóság hazafiúi és polgári kötelességeit mikép teljesíti, ezzel rendben vagyunk.

Nem úgy állunk azonban a zsidó egyházzal és a felekezeti ügyekkel szemben. Ebben nagy és sok is a baj, és az orvosláshoz hozzá kellett volna látnunk a »zsidó kérdés« fölvetése és az antiszemitizmus nélkül is. A zsidó egyház szervezésével és a felekezeti ügyek rendezésével tartozunk önmagunknak, tartozunk az államnak! Hogy boldogult háró Eötvös József nemes intentióit az 1868-évi zsidó congressus nem valósította meg, az nagy hiba volt, de most már hiába töprenkedünk miatta, hanem bármily fáradság és munkába kerüljön is, erélyesen hozzá kell fogni zilált egyházi viszonyaink rendezéséhez.

Ne riasszon bennünket vissza semmiféle nehézség magunk tekintélye, a vallásérkölcsiség és a haza szent érdeke lelkesítsen és buzdítson tette, és megküzdünk a nehézségekkel.

Ne röstelkedjünk és ne szégyenkezzünk felekezeti ügyeinkkel foglalkozni. Nyílt homlokkal állhatunk ki vallásunk mellett, mely a kereszténységnek anyavallása, és melynek Krisztus és az Apostolok csekély eltéréssel maguk is hívei voltak. Az első századon át a keresztények

vagy jobban mondva reformált zsidók még héberül imádkoztak és hébereknék tartották magukat. Szent könyveink: a biblia és zsoltár még a mai kor szellemébe is beillenek, meg vannak becsülve és elterjesztve nemcsak Amerikában és Angliában, hanem a világ minden részeiben még a mi magyarországi protestáns polgártársainknál is, — ha Somssich Pál ő excellentiája és Károlyi Pista Gróf nem is vettek tudomást róla, mert az egyik zsidó kátét követelt, a másik nemzeti Istent emlegetett.

Szabadelvű kormányunk részéről a »sok tekintetek« miatt valami nagy támogatásra nem számíthatunk. Arra elég jók vagyunk, hogy a szabadelvű pártra szavazzunk és a választásokat elősegítsük, de hogy egyenlő jogban részesülhessünk, és hogy képzett zsidók hivatal vagy tanári álláshoz jussanak, az már más dolog.

Egyházügyeink rendezését a magyar zsidóság »intelligentiája és kiválóbbjai« kell, hogy kezükbe vegyék. A főváros bővelkedik kitűnő férfiakban, kik hivatásuk mellett a »zsidó emberiség« érdekére is némi időt és fáradságot fordítani kellő érzékkel bírnak. Ha kell, a vidék egyházi és világi jobb elemeivel is tegyék magukat érintkezésbe. Méltányosság, békülékeny szellem, igazságosság és elfogultság által vezérelve, előzetes conferentiákban már egységes megállapodásra jöhetnek, és a neolog, orthodox és Statusquo-isták közti ellentétek kiegyenlíthetők lesznek.

A fősulyt arra kell fektetni, hogy a Magyar zsidóság ismét egyesítessék, és az egyháznak megadassék adminisztratív az egységes szervezet. Rituálek belevonása lehetőleg mellőztessék, nehogy általa a szervezés megnehezítessék, sőt elvül ki lehetne mondani, hogy minden község jogositva van maga kebelében a szertartásokat megállapítani.

„Wie heiszt? Eszem? Hát hogyjam össze türni az üvegjeimet és minden mobiliámat? Aztán otholjára gyűjjenek rám is s verjenek meg engem is?“

Megmondja nyíltan a falu embereinek, hogy ő inkább add hitelbe bort, minthogy vonakodván, ingyen vegyék el tőle. Aztán meg minek is tenné azt, hiszen tetszik látni, milyen populér vagyok? Egy se nem antiszemit, pedig be is vannak rugva!“

Nem fél ő tőlük, bátran él a faluban, szereti mindenki, csak oly sűrűn ne köszöntene be legtöbbször a licztációval! Ha az öregek jó kedvükben vannak, több bort akarnának inni s lármázni kezdenek, akkor Lipi lassan, uriasan libegtetve magát, nadrágja zsebeibe mélyesztett kezekkel lép közéjük:

„Nü! ? Mi ez! ? Minekh csinálnakh olyan lármáth?« s fitymálódva mondja: »Egy csepp sincs tübh!«

Fenyegetőleg állnak fel a gazdák bajt akarnak okozni, de Lipi nem fél, tudja, hogy a faluban elkövetett sok lopás miatt a katonaság már utban van s bátran mondja: »Gunduljakh thlalán, hogy félekh? Itt van most a zsan-darmerie besatzung, gyünnek a khattunák is, nem lehet csinálni antiszemiten hurdóbeverést. Khapuk én idé sil-bakkot is ha akharuk!«

Igy szép szívvvel kifustöli őket korcsmájából, de meg nem állja, hogy utánuk ne kiáltson: »Ju egészséget! csak khészüljenek, gyüvökh nem sokára a licztációval!«

Bíróválasztás volt a faluban, a legderekabb férfit kiáltották ki ennek egyhangulag. Éppen ez nem tetszett Lipinek, mert jobbat szeretett volna és kezd jajgatni: »Váj! az nekhem nem jú, soha se nem iszik pálinkháth, a részeg emberekre is nagyon haragszik!«

Van már bíró, az emberek csendben oszlanak szét, de Lipi odaszól közéjük, reklámot csinál:

»Halljakh khirem! Most megint adok hitelbe!« s utána gondolja magában: Ugy is fele vizet kapnak, ha egy-kettő nem fizet, se baj. Nincs már annyi vendége Lipinek mint azelőtt. Megkapja a rendeletet, hogy korcsmáját kileucz órákor be kell zárni. Lipi megjed s azt mondja a bírónak:

„En aphelláluk a tekhinthethes vármegyéhez! Vagy inkább elköltözök ismét.«

A nép erre éljenzéssel ad örömének kifejezést, de Lipi visszafordul s mondja:

„Nü! Csakh ne örüljenek! Nem megyek amig meg nem fizetik az adósságukat!«

A sok keserű tapasztalat után minden árnyalat hajlandó lesz az egyháznak egységes szervezésére czélzó cömpromissumra.

Azután gondoskodni kell akár egybehivandó congresszus akár más törvényes forumon a szabályzatok megalkotásáról.

Hogy a felekezet tanintézetek sorsával is behatóan kellene foglalkozni, az magától értetődik. Meg vagyok róla győződve, hogy az egységes szervezet a közvélemény rokonszenvével fog találkozni, és a kormány sem fogja megtagadni a szabályzatok érvényre juttatását.

Jelszavunk legyen:

„Segíts magadon, és az Isten is megsegít.“

Ezekben fejtettem volna ki szerény nézeteimet. Megengedem, hogy a kibékülés és szervezkedésre czélszerűbb módok is léteznek és csak örömmel veszem, ha a tárgyhöz avatottabbak és hozászóllanak, de mindenképp felett boldogitana, ha egyházunk szerves rendezése mielőbb sikerülne.

Kaposvár 1885. November 30.

Kunfy Adolf.

A reformált zsidó egyház a miniszterelnöknél.

Hétfőn fogadtn a jubiláló miniszterelnök a budapesti zsidó egyház küldöttségét, melyet Szterényi exrabbi vezetett. Az utóbbi mint szónok is szerepelt és egyuttal átnyújtotta a miniszterelnöknek az új vallás katechizmusát.

Tisza Kálmán miniszterelnök ur ez alkalommal azonban háromról győződhetett meg: Arról, hogy Szte-

rényi ur szónokolni nem tud és mégis hitszónok gyanánt akar szerepelni, továbbá, hogy az új vallás katechizmus aféle komoly számba nem vehető, ponyvára való férczmű, mely temérdek grammatikai hiba mellett, a józan ész ellen is számtalan bünt követ el, és hogy végre az az »egyház«, mely Szterényi ur által gratuláltatta a jubiláló minisztert, nem egyéb, egy kávéházbéli ferbli kompánia szentségtörő tréfája.

Eszünk ágában sincs az újpesti exrabbi konfuzus nyelvbötlésével foglalkozni, de egyet még sem mulaszt-hatunk el, azt ugyanis, hogy a miniszterelnök urat, aki a megjelent vallásalkotókat komolyan látszék venni, ezenel ne figyelmeztessük arra a humbergra, mely itt a vallás alkotás czége alatt üzetik.

Ténynek tény ugyan, hogy a miniszterelnök ur egy oly felekezet vagy vallási frakció létezését, mely a vallásos erkölcsöt és a hazaszeretet terjeszti, meg nem akadályoztathatja, de viszont tény az is, hogy Szterényi ur sem vallásos erkölcsöt sem haza iránti szeretetet terjeszteni nem kíván, hanem csak arra van tekintettel, hogy alakuljon meg végre az a néhány száz emberből álló község, mely neki, kit a többi zsidó községek kebeleikből kizártak, hogy mondjuk, ő neki magának állása, kenyere legyen.

És innen ered az egész komédia, mely fölött, miután komoly ember haragudni nem tud, minden beavatott ember mosolyg.

A dolog illetén állása mellett fel kellett világosítanunk a miniszterelnököt is, hogy jövőre ne legyen oly hiányosan informálva az ügyről, és ha még egyszer színe elé kerülne e kompánia, és »a zsidó vallás-reformját, a tizenkilencedik század kultureszméjének hazudná —

Ha nem is éppen a legszebb, de a legrosszabb színben sincs itt feltüntetve a zsidó. A nép kegyében tud járnai, megszerzi náluk népszerűségét, nem árt senkinek, esakhogy fukar, pénzvágó, ezért hitelez mindenkinek, de ha nem fizetnek, hogy számításában ne csalódják, vizes bort tesz eléjük. Sokat tür, hogy békében élhessen közöttük, félénk mint a nyul, de ha hátát védelmezve látja, felháborodik, sőt még fenyeget is.

A tehetetlen falusi korcsmárost látjuk Jakab személyében Jókainak »Az élet komédiája« cz. elbeszélésében. Nem szivta ő ki a falu vérét, ellenségei nem tudtak rá rosszat mondani; Jakab ártatlan egy ember, folyton panaszkodik, de biz ő is csak a pénzt tartja mindenképp fölött legjobbnak. Leánya Száli, egy egy lovas szekéren ment, az az egy ló is első lábán sántított, a hátulsó pedig meg volt merevedve. Az uton találkozott a faluban menő követjelölttel.

»Nos mi baj. Száli?«

»Jaj, rettenetes nagy baj van, tekintetes, nagyságos uram, jajveszékel a Száli. A kortesek megtámadták a korcsmát, minden ablakot betörték, a tételének a fejét három helyen beszakasztották!«

Most Száli elhallgatott, de utána mindjárt Jakab fogott a panaszkodáshoz s addig föl se hagyott, míg 500 forint kárpótlást nem ígértek neki, amire már fején e sebek is begyógyultak.

Ugyanezen regényében szerepeltet Jókai igen jellemző vonásokkal egy zsidó bankárt is. Az emanczipáció kihirdetvén, egy gazdag zsidó, Löw Hirsch, azonnal élni is akar jogaival, fekvő birtokot keres megvétel végett. Külömben szereplése rövid, s mint a mai kor praktikus embere van bemutatva. Mindenfélével üzérkedik, kiházásító irodát nyit, vidéken bankokat alapít, sőt meg is vásárolja e még csak remélhető örökséget.

A falusi zsidó kereskedő mintaképét tárja elénk Jókai »A ma« cz. regényében. Mindennel kereskedik, ami csak keze ügyébe jön, van azonkivül kis zálogháza és szatócsboltja. Furfangos eszével mindenképp tuljárt, ha valamit nem akart megérteni, csürhették-csavarhatták a dolgot, amennyire csak tudták, de ő rajta nem voltak képesek kifogni.

»Vesz-e kend madarat, Sámsi?« kérdi egy hozzá belépő paraszt,

„Nü! már micsoda madarat? Kácsa madarat? Liba madarat? Csirke madarat?“

hogy a miniszterelnök ur ekkor vagy mint h u m b u g i s t á k a t, vagy mint e s z e l ő s ö k e t fogadja őket.

A beszéd, melylyel Szt. a minisztert üdvözölte, egyéb- iránt ekkép hangzik :

S z t e r é n y i Bertalan : Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes urunk! A jelen századnak egyik cultur- eszméje, a zsidó vallás reformja, nagy ünnepet ül olyan áldott perczben, midőn a még ifju budapesti reformált izraelita egyház Nagyméltóságod kegyes színe, a szabad- elvűség-élő p. izsa előtt dicső kormányzatának 10 éves jubileuma alkalmából küldöttségileg hódolatteljesen meg- jelenni szerencsések vagyunk.

Kegyelmes Uram! a zsidó vallás reformja voltakép- pen nem ideális, hanem reális természetű. A kutfő, a hon- nan ered, a cél, a hová tör, nem egyéb, mint társulás. Azért is csak a szabadság égálja, csak szabadelvű kor- mány napja alatt virulhat valóban. Ezt tapasztaltuk 1849- ben, ezt tapasztaltuk Nagyméltóságod miniszterelnöksége alatt.

Kegyelmes urunk! A reform mű a bizalom műve volt. Engedje meg, hogy valamint az országnak valamen- nyi egyháznak biznia szabad Nagyméltóságod kegyes figyelmébe és oltalmába, úgy a mi gyenge, jelenleg sze- rény számú, mintegy 2—300 tagból álló egyházunk is ke- gyes oltalmába ajánlja magát Nagyméltóságodnak. En- gedje Nagyméltóságod, hogy nemcsak magyar szívvvel, hanem magyar szóval is legyen szabad nekünk az új egy- házban imádkozni a Jehovához, a mindenható istenhez, hogy legyen Nagyméltóságodnak még sok ilyen évforduló napja. Legyen ez mindig felságes urunknak, királyunknak egyik örömnapja, legyen ez mindig a nemzetnek hozsána- napja. Fogadja Nagyméltóságod ez alkalommal hitczikke- lyeink kis kátéját (Szóló egy kis könyvet nyuj át a mi- niszterelnöknek.) emlékül, fogadja kegyesen hódolatunkat. Éljen sokáig boldogul!

T i s z a Kálmán : Nagyon köszönöm szives megem- lékezéseket. Bizonynyal, figyelemre fogom méltatni az átadott kis könyvet. Én azt gondolom, hogy minden fe-

lekezetnek egyik fontos feladata, terjeszteni a vallásos er- kölcsöt egy felől, a haza iránti szeretet, más felől. A me- lyik ennek megfelel, azt a kormány csak pártolhatja.

*

A kongresszus alapján álló zsidók küldöttsége szin- tén tisztelgett a miniszterelnöknél, kihez a küldöttség ve- zetője Dr. K o h n Sámuel rabbi következő beszédet in- tezett :

Kegyelmes Urunk!

A gondviselés kegyesen megengedte, hogy hazánk szent ügyeit, kormányunk élén, tíz éven át egy kéz ve- zette, Nagyméltóságod bölcs és erős és igazságos keze.

S e tartalomdus, hazánk történetében korszakot al- kotó évtized lefolyása alkalmából, a magyar és erdély- honi izraeliták kerületi elnökei, s az országos rabbiképző intézet állandó bizottsága és tanári testülete is megjelen- tek Nagyméltóságod előtt, hogy hódoló tisztelettel kije- lentsék hálájukat, örömüket, üdvkivánataikat.

A zsidóhitű magyarok mindig osztoznak a nemzet érzületében, azért velünk együtt országszerte azt kíván- ják hogy az Egek Ura még soká tartsa meg Nagymél- tóságodat ép erőben és boldogságban családjának, vala- mint ama népcsaládnak, mely e hazát lakja, s midőn Nagyméltóságodra lekérjük az ég áldását, hitfeleink száz- ezrei ismétlik a zsoltárszót: „Haladj és járj szerencsésen az igazság és a szent ügy érdekében és jobbod dicső tet- tetet végezzen“ — még sokat és még soká.

T i s z a Kálman miniszterelnök : Köszönöm kifeje- zett jókivánataikat és biztosíthatom önöket, hogy hazánk egyéb polgáraival együtt, az izraelita polgárok jólétét előmozdítani ezentul is kedves kötelességem lesz, mert e l ő t t e m a k ü l ö n b s é g e t p o l g á r é s p o l - g á r k ö z ö t t c s a k a h a z a f i s á g k é p e z i .

*

„Nem azt, Mátyást!“

»Uram én Istenem! Hát miféle Mátyást? Hisz az nem madár, hanem szücsmester Teplán!«

„Szajkómadarat!“ kiáltá rá a türelmét vesztett paraszt.

Üzletében a réz-arany-gyűrűk képezik a legkelen- dőbb cikkek egyikét. Hogy esküszik Sámson, ha valaki még alkudni is kezd egy ilyen gyűrűre.

»Ne éljek száz esztendeig, ha engedek belőle többet tiz krajczárnál.«

A falu egykori birtokosának, de tönkre jutott báró- nőnek már senki sem hitelezett; a zsidó sem akart kivé- telt tenni. Egy szolga jön hozzá, s kéri :

»Adjon egy font kávé, Sámsi!«

»Hozott pénzt?«

„Ma nem.“

A zsidó kimegy az ajtón, felnéz az égre s mondja :

»Már nem adhatok, feljött a csillag.«

»Ejnye, hát ha pénzt hoztam volna, akkor nem jött volna fel a csillag?« kérdé keserűn a szolga.

»Akkor nem néztem volna ki az ajtón!« feleli Sám- son egyszerűen.

Bármily rövid szerepe van itt a zsidónak, mégis mily hiven van jellemezve benne az akkori falusi zsidó, Sámson élethün van feltüntetve, egyenesen az életből meritve. Ravasz, de nem csal meg senkit, mindenekelőtt saját magára gondol. Restelli mondani a parasztnak, hogy nem vesz, hát tettet magát, mintha nem értené, mit beszélnek hozzá. A bárónőnek is szívesen hitelezne, de mikor meg van győződve, hogy a fizetés majd soha nap- ján történik, s így nem veszik rossz néven Sámsonnak ezen vonakodását.

Az atya méltó utódát látjuk fiában, ki a legtypiku- sabb gyermekalakok egyike. Kis ládikával nyakába akasztva járkál az utcán, fényüzési cikkekkel kereske- dik, mint: gyufával, szivarszipkával, fanyelű bicskával. Több pajkos gyermek vett tőle mézeskalácsból pápa- szemet, melynek ára akkor két krajczár volt; persze a gyermekek nem fizettek. De ő utánuk sompolyog, foly- ton kiáltja: az a kukinslok két krajczár! A gyermekek komédiába mentek, de a kis zsidó ott is nyomukban van, s mihelyt kijöttek, már is rákezdte: az a kukinslok két krajczár!

(Folytatása következik.)

Az orthodox zsidó hitfelekezet országos képviselőinek küldöttsége nevében a következőket mondta Reich Ignác:

A hazai orthodox zsidó hitfelekezet országos képviselőisége úgy a maga, valamint az általa képviselt ezer orthodox hitközség nevében Nagyméltóságod tíz éves áldásteljes működésének évfordulója alkalmával azon célból jelentünk meg, hogy szívből fakadó üdvözlésünknek adjunk kifejezést. Kivánjuk, hogy a mindenható Nagyméltóságodat a haza javára és üdvére még sokáig éltesse.

Tíz a Kálmán köszönete így hangzik:

Nagyon köszönöm szíves megemlékezéseket és én is viszont minden jót kívánok önöknek.

Szabadkőművesek és antiszemiták.

Ismeretes az antiszemiták harcza a szabadkőműveség ellen. Az antiszemita bujtogatók ugyanis nem tudnak megbarátkozni azzal az intézménnyel, mely a haladás zászlaját fennen lobogtatva arra törekszik, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméi az emberiség közös tulajdonává válják. Minden gondolható rágalommal halmozzák el az egyes páholyokat és tagjaikat, hogy a laikus közönség előtt az intézményt úgy mint annak embereit népszerűtlenné tegyék. A magyar antiszemita lapok közt, főleg a »Magyar Állam« és a »Függetlenség« foglalkoznak a páholyok befektetésével és alig jelen meg egy szám, melyben a legbrutálisabb támadásokkal ne találkoznánk. A »Magyar Állam« zsidó intézménynek nevezi el, melyben szemita szellem uralkodik és a Függetlenség szekundál szidalmakban gazdag társának. A nevezett szenny lap egyik utolsó számában az ellen kell ki, hogy koronás fő is tagjai a szabadkőművesi páholyoknak és egy angol szabadkőműves lap után a következőkben ismerteti azon férfiakat, a kik tagjai e »zsidó szövetségeknek«:

Angolország.

A »Royal Alpha« cz.: páholyban, mely már 1722. óta létezik, márczius derekán fölvetetett a szövetségbe Albert kir. herceg, a nagymester fia és pedig a walesi herceg által számos Lord, ezek közt Camaron hely.: Nagymester jelenlétében. A felvételi munkát tv.:i lakoma követte, melyen az ujonnan fölvevő maga válaszolt a reá mondott felköszöntőre. Az angol tv.:ek nagy örömmel üdvözlék e felvételt.

Az angol sz.: k.:ség gyászba van borulva; gyászba ejté Lipót albanai herceg halála, a ki ifjan s hirtelen elköltözött az örök életbe. Mint az angol királyi család valamennyi fisarjadéka ő is hű tagja volt szövetségünknek, a melyhez testestől lelkestől ragaszkodott, és a melyben az Oxfordos tartomány nagymestere gyanánt szerepelt. Valamennyi angol sz.: k.:i lap a korán elhunyt halálát megható módon siratja és e hó 14-én emlékének egy külön gyász munka által áldoztak. Őszinte részvétellel csztlakozunk mi is az általános gyász e nyilvánulásához és a Freemasons Hallban egyesült tv.:-ekkel mi is elmondtuk: fényeskedjék neki az ő.: világosság.

Svédország és Norvégia.

Magyarország Nagypáholya igen érdekes közleményeket nyert Svédország Nagypáholyától és pedig 1. A svéd és norvégiai sz.: k.:ség teljes névjegyzékét 1883—1884. évről. 2. Ezen névjegyzék kivonatát. 3. Feljegyzés Svédország és Norvégia sz.: k.:ségéről 1872 től 1882-ig. A névjegyzékből kitűnik, hogy ezen szűkebb szövetség legfőbb és legfontosabb tisztségei oly személyekkel vannak betöltve, kik az állam legelső és legtekintélyesebb méltóságai vannak felruházva, minélfogva azoknak névszerinti felsorolását, mint általános sz.: k.:i érdekességgel bírónak tartjuk:

A rend fő mestere: Ő felsége II. Oscar tv.:, Svédország királya.

Nagymester: ő fensége Oscar Gusztáv Adolf tv.:, koronaherczeg.

A rend helytartója: ő fensége Oscar Károly Vilmos tv.: herceg.

A rend kancellárja: Ekström Frigyes Ágost tv.: főudvarmester (Magyarország Nagypáholyának képviselője a Sz.)

A rend építész: gr. Pipper Gusztáv Frigyes tv.:, udv. főlovászmester

A rend felügyelője: Bjönstjerna Magnus tv.:, tábornok.

A rend tábornagya: Wener Lars Ágost tv.:, Stockholm város polgármestere.

A rend főpapja: Strömberg Ádám Tivador tv.:, püspök.

Ennek helyettese: dr. theol Nordlund József tv.:, udvari lelkész.

Első főfelügyelő: Langerncrantz Jakab tv.:, altengernagy.

Második felügyelő: Thulstrupp Károly Lajos tv.:, alezredes.

Brehms Alfréd Ödön

A híres természetbuvár, ki magát főleg a »Thierleben« czimű jeles műve által tette népszerűvé és közkedvelté, sz.: k.: volt. 1858 ban lépett szövetségünkbe, 1861-ben nyerte el a második fokot és 1862-ben lett a harmadik fokra emelve. Meghalt 1884. nov. hó 11-én. Brehms tv.: az utóbbi években azon tudósok és művészekhez tartozott, kik Rudolf főherceg trónörökösét környezték, természettudományi működésében istápolták és az e célból tett utazásain kísérték.

Az „Egyenlőség“

előfizetési feltételei:

Egész évre házhoz küldve 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (IV. ker., váci-utca II. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

H I R E K.

— **Zsidó katonák a bolgár hadseregben.** Szofiából írják nekünk: Valóban példás volt az a magaviselet, mit a bolgár zsidó katonák a most lefolyt háboru alatt tanusítottak: Egy ezred, melyben körülbelül 500 zsidó katonaszolgált, oly diadalmakat vívott ki, hogy Sándor fejedelem el nem mulaszthatá egész hadserege színe előtt megdicsérni e zsidó legió elszántságát, ügyességét és egyéb katonai erényeit. »Méltó utódnai vagytok — ugymond — azon hős Makabbäusoknak, kik az óriás elleniséget csekély erővel legyőzték.« Sándor fejedelem e zsidó katonák közül egynehányat dekorált is, az egyiket pedig századosi rangra emelte. Egy másik levelezőnk pedig a következőket írja: Szófia, decz. 3. D a u d M i z r a c h i-től, hadnagy a szófiai, ruszcsuki, sumlai, sistovai, widdini és silistriai zsidó hitközségek által felszerelt zsidó légióban, ma a következő távirat érkezett ide: Pírot decz. 2.: Ő fensége, legkegyelmesebb fejedelmünk, ma a zsidó legiót nagy kitüntetésben kegyeskedett részesíteni. A légió vezetőjének ugyanis ő fensége sajátkezüleg tűzte mellére az arany érmét »bátorságért« és a kis még megmaradt csapathoz a következő felemelő szavakat intézte: »A ti elesett vitéz társaitok megmutatták, hogy méltó utódnai voltok a hős Makkabäusoknak és ti is bebizonyítottok a slivniczai, dragománi és píroti csatákban, miszerint mind bátorságban, mind hazaszeretben méltó tagjai vagytok a dicső bolgár hadseregnek.« A légió, mely 500 katonából állott, csupán Slivnicza mellett harcosai egy negyedét vesztette el. A többi csaták még 85 ember esett el, ugy hogy e légió ma, eltekintve a betegektől, nem számlál többet 250 embernél. E hirrel kapcsolatosan érdekes a J. P. Zeitung hire, hogy a s o p h i a i zsidók — többnyire spanyol eredetűek — közvetlenül a 18. szeptemberben történtek után a bolgárokhöz csatlakoztak és minden tekintetben identifikálták magukat új hazájuk törekvéseivel. Szeptember 20-án küldöttséget menesztettek a fejedelemhez, hogy üdvözöljék hazafias tetteért. Ők maguk pedig hitközségeinkint istentiszteletet tartottak az egyesülés tényének üdvözetére. A szófiai rabbi bolgár nyelven tartott szónoklatot híveihez, buzdítva őket a fejedelem és a fejedelmi kormányhoz való hűségre. Egyuttal a szófiai hitközség elnöksége utján a többi hitközségek fel lettek szólítva legiók alakítására, hogy háboru esetén a bolgár zsidóság is járuljon a haza védelméhez. Igy alakult Szofiában egy 500 és Rusztsukban egy 300 tagból álló zsidó legió. De a véráldozaton kívül a bolgár zsidók pénzáldozatokat is tettek le a haza oltárára, a mennyiben 120,000 frankot adakoztak a háboru céljaira. Megjegyzendő, hogy ez az áldozatkészség spontán nyilatkozása a bolgár zsidók hazafiságának.

— **Az izr. anyakönyvezetői állás összefér-e az ügyvédséggel?** Ezzel a kérdéssel fog legközelebb a Curia foglalkozni. A m.-szigeti ügyvédi kamara egyik ügyvédet felhívta, hogy az anyakönyvezetői állásról 8 nap alatt mondjon le mint-hogy ellen esetben az ügyvédi lajtsomból hivatalból fog töröltetni. Az indokolás következőkép hangzik: Eltekintve attól, hogy köz-

tudomásu s az e részben fennálló törvényes szabályoknak megfelelő tény az, hogy az izraelita hitközségi anyakönyvezetőknek rendes fizetéssel kell ellátva lenniök s ily uraságod is, mint ilyen, megfelelő fizetést huz, s ily már a díjazás ténye kétségtelenné teszi, hogy itt nem tiszteletbeli, hanem oly functióról van szó, mely nagyobb mérvű elfoglaltatást feltételezvé, az ügyvédség gyakorlásával ezért is összeférhetetlen, de összeférhetetlen különösen a jelzett anyakönyvezetői állás az ügyvédi állással az utóbbinak tekintélye szempontjából még azért is, mert az anyakönyvezetői állás csak 4 gimnaziális osztály elvégzéséhez lévén kötve, oly csekély qualificatiohoz kötött állás elfoglalása az ügyvédi kar tekintélye és méltóságával össze nem egyezhető annál inkább is, mert az anyakönyvezetők hivatalos teendőikben a sokszor igen csekély műveltségü községi közegek meghagyásait kötelesek bíróság terhe mellett teljesíteni, tehát mintegy ezeknek alája vannak vetve, mi az ügyvédi állás tekintélyével hasonlóul össze nem fér, miért is mindezen indokok tekintetbe vétele mellett a szóban forgó két állás közti összeférhetetlenséget kimondani, s uraságodat az izraelita hitközségi anyakönyvezetői állásról való lemondásra a már megjelelt következmények terhe mellett utasítani kellett.

A „Függetlenség“ rosszul áll. Mult héten azt a hirt kolportálták a budapest nyomdák némelyikében, hogy a Függetlenség című lap végperczeit éli, mert eddigi nyomdásza már megunta Verhovay Gyulának hitegetéseit és kereken felmondta neki a hitelt. A czeglédiek, kik képviselőjüket már háromszor kirántották az adósságok posványából, szintén begombolták zsebeiket és többé nem hitelenek neki, mert átlátták, hogy inkább lehet egy lyukas zsákot megtömni, mint Verhovayt adósságaiból kitisztázni. És ha a lap a segély források illetén kiapadása mellett mégis napról napra tengeti életét, ez csupán annak tulajdonitható, hogy a lap a legutóbbi időben gazdag mágnástól kapott egynéhány forintnyi szubvencziót.

— **Az antiszemita táborból.** Új hetilapot alapítanak az antiszemiták, már t. i. azok, kik sem Istóczy sem Verhovay csapatához tartozni nem akarnak. E lapban a zsidók elleni bujtogatás mellett, le fogják rakni külön politikai bülcselegüket is. A lap czime, szerkesztője sőt nyomdásza is már megvan, hiányzanak még csak a prenumransok, kikre azonban, miután az antiszemita urak tudvalevőleg csak potyázni szeretnek, hiába vár a derék lap kiadó s ily bezzeg okosabban cselekszik, ha a lapra szánt pénzt is egy külvárosi lebuiban elissza.

— **Kövágó Eörsről** írják nekünk: Horvát J. itteni lutheránus lelkész legközelebb szép jelét adta tolerantiájának, egy helybeli Stern-nevű zsidó kereskedőnek fiatal neje elhalálózása alkalmából. Miután a helybeli izr. hitközségnek papja nincsen, nevezett lelkész oly megható beszédet tartott a zsidó nő koporsója fölött, hogy a részvét és megindultság általános volt.

— **A fővárosi hivatalnokok választása** e héten folyt le. Meg lettek választva a polgármesterek, a tanácsnokok sat. sat., kik közt azonban egyetlen egy zsidó sincsen. Felemlitjük ezt a dolgot, mert vannak, kik azt hiszik, hogy egyenjogositásunk nem csak a papiron, hanem a praxisban is meg van.

— **Kiss József,** a jeles költő, e hó 12-én Tatán irodalmi felolvasást fog tartani az ottani izr. jótékony nőegylet javára.

— Bismarck herceg és a poroszországi kiutasítások. A német birodalmi gyűlés egyik e heti ülésében a lengyeleknek Poroszországból történt kiutasítása került napirendre, mely alkalommal Bismarck azt a határozot nyilatkozatott tette, hogy a kérdéses kiutasításnak nem a k a t h o l i c z i z m u s, hanem a p o l o n i z m u s az indító oka. Ezzel Bismarck herceg egyuttal megfelelt a mi antiszemita inknak is, kik váltig azt állították, hogy Bismarck a porosz kiutasításokkal a b e v á n d o r l o t t l e n g y e l z s i d ó k a t akarta sujtani.

— Az orsz. rabbiképző-intézet felső tanfolyamának »Homilekai-egyesülete« az idén is megalakult, s tisztviselőivé a következőket választották meg. Elnök: dr. Herzog Manó, alelnök: Feldmann József s titkár Kecske méti Lipót.

Szerkesztői üzenetek.

D. S. urnak Sopron. Stöcker beszédei néha nyomtatásban is megjelbnek de józan eszű ember nem olvassa el őket.

W. S. urnak Izsák. Nem foglalkozik konkrét tárggyal. Már számtalanszor el lett mondva. A dolgozat különben gyakorlottságra vall.

B. L. urnak Debreczen. Megtalálja K. ur cikkében, mely ugyanabból az alapból indul ki és találóan sorolja fel a teendőket.

Etiquus. Nem lehet onnan kezdeményezést várni. Nincs ott sem férfias önértzet, sem kellő értelem, mi nélkül, ha a jóakarat meg volna is, célt érni nem lehet.

L. M. urnak Temesvár. Minden levelezőnek adunk tiszteletpéldányt; de küldünk tiszteletpéldányt oly köröknek is, a hová lapunk különben el nem juthatna.

Hirdetések.

Harmincz év óta legjobb hírnévnek örvend!

A németországi gyógyászati üggyársulatok által megvizsgált és kitűnő alkalmazhatósága végett a magas cs. kir. magyarországi helytartóság által engedélyezett

KÖSZVÉNY-VÁSZON

mindenféle köszvény-, csúz (Rheuma), inszaggatás, mell-gerincez fájdalmak, keresztcsonttájás (Hexenschuss), lábköszvény stb. ellen, mint legelső gyorsan s biztosan gyógyító szer biztos sikerrel használható.

Egy csomag ára 1 frt 5 kr. kettőserejű 2 frt 10 kr.

Dr. Hufeland híres orvos gyógyászati műveiben következőleg nyilatkozott: „Két betegség van, melyek ellen az orvosi tudomány sikertelenül látszék erős gyógyszereket feltalálni; ezen bajok a fejcász és köszvény.“ — Ezeknek óvszere a köszvény vászon által ölelve van.

Dr. BURON párisi általános sebtapasza

mindenféle sebek, genyedések, körömglyuladások, ugynevezett körömméreg ellen; mindennemű égési sebek, sérülések, harapás, szurás és vágás által ejtett sebek, tyukszem, fagydaganat, stb. ellen, mint első csálhatatlan szer alkalmazható. Egy köcsög ára 70 kr, kisebb köcsög 35 kr. — Postán küldve 10 krral több. Valódi minőségben **Budapesten** egyedül csak Török József ur gyógyszerárában, király-utca; Thallmayer és Seitz gyógyfü-kereskedése, nádor-utca. — **Araon**: Tones és Társa. — **Brassó**: Fabik Ede, gysz. a piacon, Kugler. — **Debreczenben**: Rothschnek ur gyógyszerárában. — **Eger**: Köllner gysz. **Gyöngyösön**: Vozary gysz. — **Kolozsvárt**: Wolff és Hintz gyógyszerészknél. — **Mohácson**: Jevies Károly. — **Miskolcz**: Ujházi gysz. — **Nagyváradon**: Molnár gysz. — **Pécsett**: Pacher E. — **Pancsova**: Tantner. — **Szegeden**: Kovács gysz. — **Székesiehérvár**: Dieballa Gy. — **Zigetyáron**: Ehrenfeld W. — **Temesváron**: Jahner és Tarczay gyógyszerészek. — **Ujvidék**: Grossinger gysz.

Gyomor és altesti bántalmak ellen biztos vértisztító gyógyszerként ajánltatnak, az egészség-fentartó és vert megújító kelti növényekből készült

csoda-labdacsok

a római jezsuita-rend egykori házi orvosaának a híres dr. Laurinak rendszere alapján készíti

BECK BÉLA,

gyógyszertártulajdonos

Kadarkuton,
(Somogy-megye.)

Minden gyomor- és altesti bajoknál, haszorulás, elnyálkásodás, felfúvódás, aranyér, váltóláz, sárgaság, sápadtság, rendetlen havi tisztulás, vese- és májbajok, bőrkiütések, a nő élet átmeneti szakában és ezekhez hasonló bajok ellen; — az emésztést előmozdítja és rendkívül kellemes olvasztó hatásúak. Egy eredeti pecsételt papir-doboz 50 db. labdacst tartalmaz: ára használati utasítással 50 kr., 7 doboz 3 frt, 12 doboz 5 frt, 25 doboz 10 frt. Postán legkevesebb 2 doboz küldetik. Szállítólevél és csomagolásért 10 kr. számláztatik.

Valódi minőségben kaphatók: **Budapesten**: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 12; Kriegner György gyógyszerész urnál, a Kalvintéren. **Kadarkuton**: Beck Béla gyógytárában.